

УДК 341.67:355.48(477)

Потіха О., канд.істор.н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

Дудун Ю.

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ

Анотація. Розглянуто злочини Росії проти українських дітей у контексті збройної агресії, що триває з 2014 р. та досягла повномасштабного рівня у 2022 р. Проаналізовано роль інформаційної діяльності у документуванні та висвітленні цих злочинів, співпраці з міжнародними організаціями. Окреслено як виклики, так і можливості інформаційного спротиву, зокрема через цифрові платформи та новітні технології. Інформаційна діяльність розглядається як інструмент мобілізації світової спільноти та засіб забезпечення відповідальності за воєнні злочини.

Ключові слова. Російсько-українська війна, діти війни, воєнні злочини, інформаційна діяльність.

Potikha O., PhD (History), Assoc. Prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

Dudun Yu.

Vyacheslav Chornovil Halytskyi College, Ukraine

INFORMATION ACTIVITY AS A TOOL TO COUNTER RUSSIA'S CRIMES AGAINST UKRAINIAN CHILDREN

Abstract. This article explores the crimes committed by the Russian Federation against Ukrainian children in the context of the armed aggression that began in 2014 and escalated into a full-scale invasion in 2022. It analyzes the role of information activities in documenting, recording, and disseminating these crimes, as well as their cooperation with international organizations. The study outlines the main challenges and opportunities of informational resistance, particularly through digital platforms and advanced technologies. Information activity is considered a crucial tool for mobilizing the international community and ensuring accountability for war crimes.

Keywords. Russian-Ukrainian war, children of war, war crimes, information activities.

Військове вторгнення Росії в Україну, яке почалося у 2014 році та переросло в повномасштабну агресію у 2022 році, спричинило масові порушення прав людини та міжнародного гуманітарного права. Серед численних злочинів, скоєних у цій війні, особливо жакливими є злочини проти українських дітей, які стали жертвами насильства, депортацій та психологічного тиску. У цьому контексті інформаційна діяльність відіграє важливу роль у документуванні, висвітленні та протидії цим злочинам, мобілізуючи громадськість та міжнародну спільноту для захисту прав дітей.

Злочини Росії проти українських дітей за більш як три роки великої війни досягли величезних масштабів та мають, на жаль, незворотні наслідки. Від повсюдних вбивств, каліцтв, викрадень, сексуального насильства, вербування окупантами до збройних угруповань, ударів по школах і лікарнях продовжують потерпати українські діти. За офіційними даними від початку повномасштабної війни в Україні загинуло 616 дітей і 1863 – поранені, 2074 дитини вважаються зниклими, 19 дітей постраждали від сексуального насильства, близько 744 тис. дітей (за даними з відкритих російських джерел) депортовано [1]. Військові дії на території України призвели до масової загибелі, травмування та депортації дітей. Організація Об'єднаних Націй (ООН), Міжнародний надзвичайний фонд допомоги дітям при Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) та інші міжнародні організації фіксують численні випадки викрадень українських

дітей, примусової депортації в Росію, а також спроби їхньої асиміляції через систему інтернатів та шкіл. Ці дії порушують норми міжнародного права, зокрема, Конвенцію про права дитини, Женевські конвенції та інші правові акти, що регулюють захист цивільних осіб під час війни.

Психологічні наслідки таких злочинів важкі, довготривалі, часто – незворотні. Діти, які зазнали насильства або були примусово вивезені з рідних місць, можуть стикатися з травмами, що вплинуть на їхній розвиток, адаптацію та соціалізацію. Водночас ці злочини потребують особливого контролю та документування, що є необхідним для подальшого розслідування та покарання відповідальних за ці злочини.

У висвітленні російських воєнних злочинів проти українських дітей величезну роль відіграє інформаційна діяльність, яка передбачає комплексну роботу зі збору, перевірки та публікації інформації про порушення прав людини. Головними завданнями інформаційної діяльності у цьому контексті є, насамперед, документування злочинів. Це включає збір фото- та відеоматеріалів, свідчень очевидців та потерпілих, а також офіційних даних. Ці матеріали є доказами, які в подальшому використовуватимуться у міжнародних судах та слідчих органах. Наступним завданням інформаційної діяльності є поширення інформації, а саме публікація зібраних даних у засобах масової інформації та соціальних мережах, що забезпечує поширення відомостей про російські воєнні злочини проти українських дітей. Це важливо для мобілізації громадської думки та привернення уваги до грубих порушень прав людини.

Важливою умовою успішної інформаційної діяльності для протидії воєнним злочинам Росії є співпраця з міжнародними організаціями, такими як ООН, ЮНІСЕФ, Міжнародний кримінальний суд та правозахисні організації. Така співпраця сприяє тому, що питання злочинів проти дітей залишається на порядку денному світової спільноти.

Щодо інформаційної боротьби, то сьогодні інформаційна діяльність здійснюється через різні канали, включаючи традиційні засоби масової інформації, соціальні мережі, офіційні звіти, сайти правозахисних організацій та особисті блоги. Завдяки цифровим платформам можливо швидко поширювати інформацію про воєнні злочини проти дітей, що забезпечує її доступність для широкої аудиторії. Так, соціальні мережі, такі як Facebook, X, Instagram та інші платформи, стали важливими засобами для миттєвого поширення інформації та залучення підтримки громадськості. Зокрема, популярними є кампанії зі збору підписів, петиції та флешмоби, спрямовані на привернення уваги до проблеми. Впливові медіа та звіти правозахисних організацій підвищують обізнаність міжнародної спільноти про злочини проти дітей. Звіти такої організації, як Міжнародна амністія (Amnesty International (AI)), детально документують ці злочини та стають основою для подальшого розслідування [3, 4]. Інформаційна діяльність також здійснюється через міжнародні форуми та конференції. Адже презентація доказів та аналізу злочинів на міжнародних заходах сприяє підтримці України з боку міжнародних урядів і громадських організацій, стимулюючи прийняття рішень для захисту дітей.

Попри значний потенціал інформаційної діяльності, існує низка викликів. А саме, верифікація інформації є складною через брак доступу до місць подій у зоні бойових дій; існує ризик, що дезінформація та пропагандистські матеріали можуть викривити правдиву картину подій; постійне висвітлення жахливих подій може негативно впливати на емоційний стан як жертв, так і аудиторії, що сприймає інформацію. Проте, з розвитком технологій з'являються нові можливості для покращення інформаційної діяльності. Зокрема, використання штучного інтелекту для аналізу даних та виявлення фейків та застосування хмарних платформ та систем зберігання даних для збереження та доступу до доказів у реальному часі.

Інформаційна діяльність є важливим елементом протидії злочинам Росії проти українських дітей. Вона виконує функцію документування, розповсюдження правдивих свідчень, а також привернення уваги міжнародного співтовариства до гуманітарної кризи. Інформаційна робота створює умови для відповідальності злочинців, зберігаючи надію на справедливість та захист прав дітей, які постраждали від війни.

Джерела та література

1. Державний портал «Діти війни» // URL: <https://childrenofwar.gov.ua/> (дата звернення: 06.04.2024)
2. «Ймовірно, злочин проти людяності»: Amnesty International про депортацію цивільних з окупованих територій. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-amnesty-international-deportatsiia/32123959.html> (дата звернення: 06 квітня 2025)
3. Каневський Д., Бушуєв М. АІ: Атаки РФ позбавили мільйони українців базових прав. URL: <https://www.dw.com/uk/amnesty-international-ataki-rf-pozbavili-miljoni-ukrainciv-bazovih-prav/a-65116618> (дата звернення: 06 квітня 2025)

УДК 355.45:327

Савіна І., канд. пед. н.

Навчально-науковий інституту воєнної історії, Національний університет оборони України, Україна

Жуковський А.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ГІБРИДНІ ВІЙНИ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Анотація. Розглянуто феномен гібридної війни як новітню форму збройних конфліктів, що поєднує воєнні та невоєнні засоби впливу: інформаційно-психологічні операції, кібератаки, економічний тиск, пропаганду тощо. Проаналізовано основні риси гібридної війни, історичні приклади її застосування та особливості сучасних гібридних конфліктів. Особлива увага приділена досвіду України в умовах гібридної агресії Російської Федерації. Підкреслено важливість вивчення гібридної війни для формування національної безпеки та міжнародної стабільності.

Ключові слова: гібридна війна, збройні конфлікти, інформаційно-психологічні операції, безпека, Україна.

Savina I., PhD (Ped.)

Educational and Research Institute of Military History, National Defence University of Ukraine, Ukraine

Zhukovskiy A.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

HYBRID WARS AS A PHENOMENON OF MODERN ARMED CONFLICTS

Abstract. Examines the phenomenon of hybrid warfare as a modern form of armed conflict combining military and non-military methods of influence: information and psychological operations, cyberattacks, economic pressure, propaganda, etc. The study analyzes key features of hybrid warfare, historical examples of its use, and specific characteristics of modern hybrid conflicts. Special attention is paid to Ukraine's experience under hybrid aggression by the Russian Federation. The importance of studying hybrid warfare for national security and international stability is emphasized.

Keywords: hybrid warfare, armed conflicts, information and psychological operations, security, Ukraine.

У XXI столітті характер збройних конфліктів зазнав суттєвих трансформацій. Війна більше не обмежується лише бойовими діями – вона охоплює інформаційний простір, економіку, кіберсферу та психологічну складову. Саме такий багатокomпонентний підхід до ведення війни отримав назву гібридна війна. Її основна мета – дестабілізація держави-жертви та досягнення політичних цілей без відкритого військового втручання, або на його тлі. Історичний контекст і розвиток концепції